

Projektindstilling til:

**Danmarks VILDESTE
kommune**

**FREDENSBORG
KOMMUNE**

NIVÅ ENGFJORD

Frist: 1. juni 2022 kl. 14.00

Indstillingen sendes til: vild@mim.dk

Finale grønbogen

Kommunenavn:

Fredensborg Kommune

Kontaktperson(-er):

Landskabsforvalter Johannes Bjerg, job@fredensborg.dk, tlf. 72562863
Teamleder Karen Tommerup, ktom@fredensborg.dk, tlf. 20272113

Jeres VILDE projektside: <https://fredensborg.dk/borger/vand-og-natur/vild-kommune>

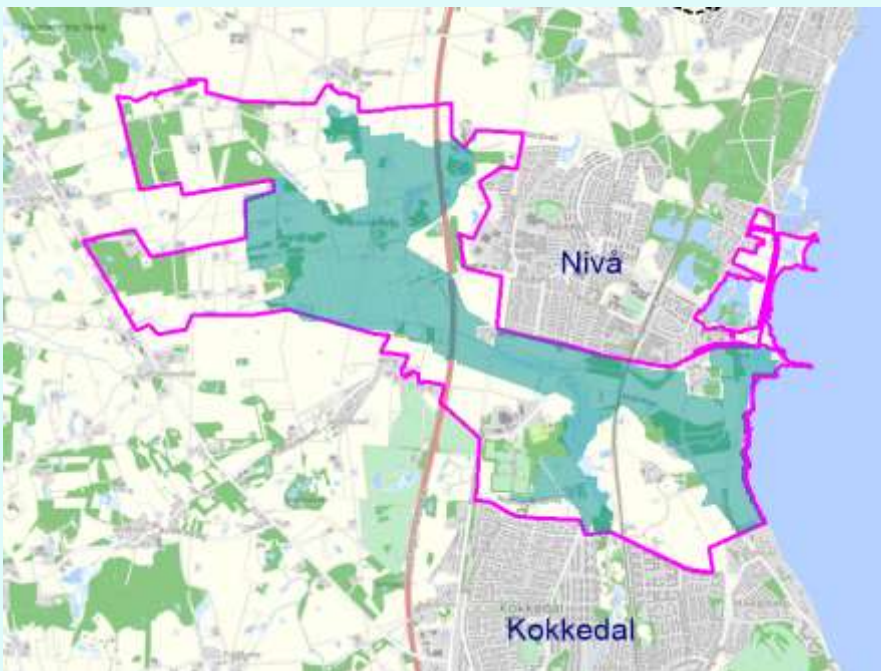
Finaleprojektets titel/overskrift: Nivå Engfjord

Kort beskrivelse af projektet:

Kommunen har valgt et ambitiøst konkurrenceprojekt i dysten om at blive Danmarks Vildeste Kommune; nemlig udvikling af et nyt, stort sammenhængende naturområde på ca. 1.000 ha mellem byområderne Nivå og Kokkedal. Områdets centrale del udgøres af en tidligere stenalderfjord, som i dag omfatter Nivå og Usserød ådal samt Langstrup og Lønstrup Mose. Området er så stort, at det har potentiale for at styrke biodiversiteten i hele Nordsjælland. Projektet adresserer et af de helt centrale hovedtemaer i biodiversitetskrisen: Manglen på plads til naturen samt klimaforandringernes effekt på sårbar natur.

Visionen er på sigt at skabe et sammenhængende vedvarende naturområde af høj biodiversitetsværdi. I samspil med biodiversitet skal der på udvalgte steder arbejdes med andre målsætninger i den grønne omstilling fx klima og klimatilpasning og borgerne og borgerne skal sikres store naturoplevelser.

Kommunen ejer selv ca. 125 ha af området og har den 30. maj 2022 indviet "Græstedgård Naturområde" - 12 ha tidligere bortforpagtet landbrugsareal, der er omdannet til natur, se <https://fredensborg.dk/borger/vand-og-natur/vild-kommune/graestedgaard-natuomraade>. Endvidere er der sket udvidelse af hegning til afgræsning af orkideenge, støttet afgræsning af strandenge, indarbejdet biodiversitet i kommende oversvømmelsesdiger og meget andet.

Områdeafgræsning – med blå: lavbundsarealer og Græstedgård Naturområde.
NB Afgræsning er vejledende

Da området ejes af over 100 forskellige lodsejere vil realiseringen ske i det tempo, som lodsejerne kan se sig selv deltage i. Det vil kræve en vedvarende indsats fra kommunen i mange år frem. Kommunen vil udbrede viden om biodiversitet, inspirere og understøtte private naturprojekter. Endvidere vil kommunen indgå aktivt i et jordfordelingsprojekt omkring genskabelse af naturlig hydrologi i Langstrup Mose (delområde 1) bl.a. med kommunalt jordkøb af centrale dele.

Indsatserne understøttes politisk med en klar forventning om, at området realiseres. Der er foreløbigt afsat 5 mio. kr. til projektindsatser, herunder biodiversitetsanalyse, borgerkampagner/inddragelse, naturvenlig skovrejsning, plejeplaner, naturpleje fx. høslæt og afgræsning, opkøb af jord, jordfordeling, hegninger mv. Endvidere er der afsat 0,3 mio. kr. årligt til projektledelse.

Projektområdets arbejdstitel er "Nivå Engfjord", som reference til stenalderfjorden.

Der henvises til bilag 1 for nærmere beskrivelse af området og mulige indsatser.

Hvorfor skal netop dette projekt og jeres kommune kåres som Danmarks VILDESTE:

Fordi vi politisk har besluttet at give naturen plads i et for kommunen meget stort område og har ikke mindst afsat økonomiske ressourcer hertil. Vi er fast besluttet på at realisere områdets biodiversitetspotentialer i samspil med områdets mange lodsejere uanset om det tager mange år. Vi er allerede i gang med de kommunale arealer. Biodiversitet indtænkes i alle beslutninger og i samspil med friluftsliv, klimareduktion og klimatilpasning.

Beskriv hvordan projektet lever op til de overordnede bedømmelseskriterier

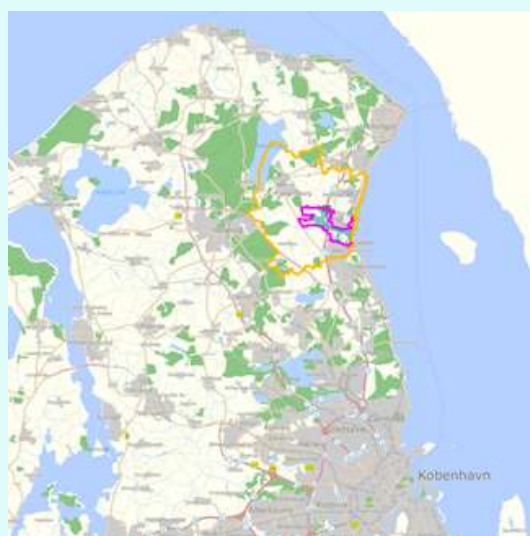
Nytænkende: Vi har afsat ressourcer til at arbejde aktivt for at udvikle naturen i kommuneplanens udpegning til natur i et 1.000 ha stort sammenhængende område, som forbinder to bysamfund. Vi vil bl.a. anvende sponsoraftaler med lokale virksomheder til realisering samt jordopkøb. Biodiversitet tænkes ind i alle kommunale beslutninger og anlæg i området. Klimaforandringernes fatale effekt på kommunens strandenge adresseres.

Engagerende: Projektet involverer op mod 100 lodsejere, som vi kommer i tæt dialog med. Desuden vil projektet skabe opmærksomhed på problemet med plads til naturen, klimaforandringers effekt på sårbare naturtyper og ikke mindst kvaliteten af naturen omkring os. Vi inddrager borgerne i indsatserne på kommunal jord, fx har en 4. klasse på Kokkedal Skole lavet insekthoteller til Græstedgårds indvielse.

Vedvarende: Vi har en politisk beslutning om at arbejde for permanent udtagning til natur på de kommunale arealer. På de private arealer har kommunen igangsat dialog med de første lodsejere mhp. at styrke og udvide § 3 beskyttet natur og ekstensivering/udtagning af landbrugsdrift.

Stort: 1.000 ha svarende til 9 % af kommunens areal er et væsentligt areal (se kort til højre), som på sigt kan styrke biodiversiteten i Nordsjælland, fx er odder registreret flere steder i Nordsjælland i 2022. Blandt andet ved Nivå.

Intelligent: Vi tænker biodiversitet ind i alle beslutninger i området, fx skal det undersøges om regnvand fra byen kan fungere som "kildenvæld", om diger for klimatilpasning samtidig kan være

levesteder for dyr og planter, og om der kan etableres nye strandengsarealer, når de eksisterende oversvømmes pga. klimaforandringer.

Hvilken læring har kommunekonkurrencen givet, som kan bruges fremadrettet i kommunens(-ernes) naturindsatser?:

Politisk opbakning og ikke mindst finansiering giver handlekraft og prioriterer indsatsen. Biodiversitetsindsatsen forankres i hele kommunen og vi får samlet organiseret en projektgruppe med mange faglige kompetencer, så vi kan tænke i helheder og få synergieffekter. Læring af at arbejde med mange private lodsejere på én gang.

Beskriv/illustrer kommunens bedste, billigste og delbare VILDE råd, som andre kommuner kan lade sig inspirere af:

Indarbejd store sammenhængende naturområder i kommuneplan, DK2020 plan og grønne politikker. Opsig forpagtningskontrakter på samtlige kommunale landbrugsarealer og omdan dem til permanent natur. Stil et skrivebord til rådighed til en specialestuderende i biologi, som analyserer status og potentialer på et forskningsniveau.

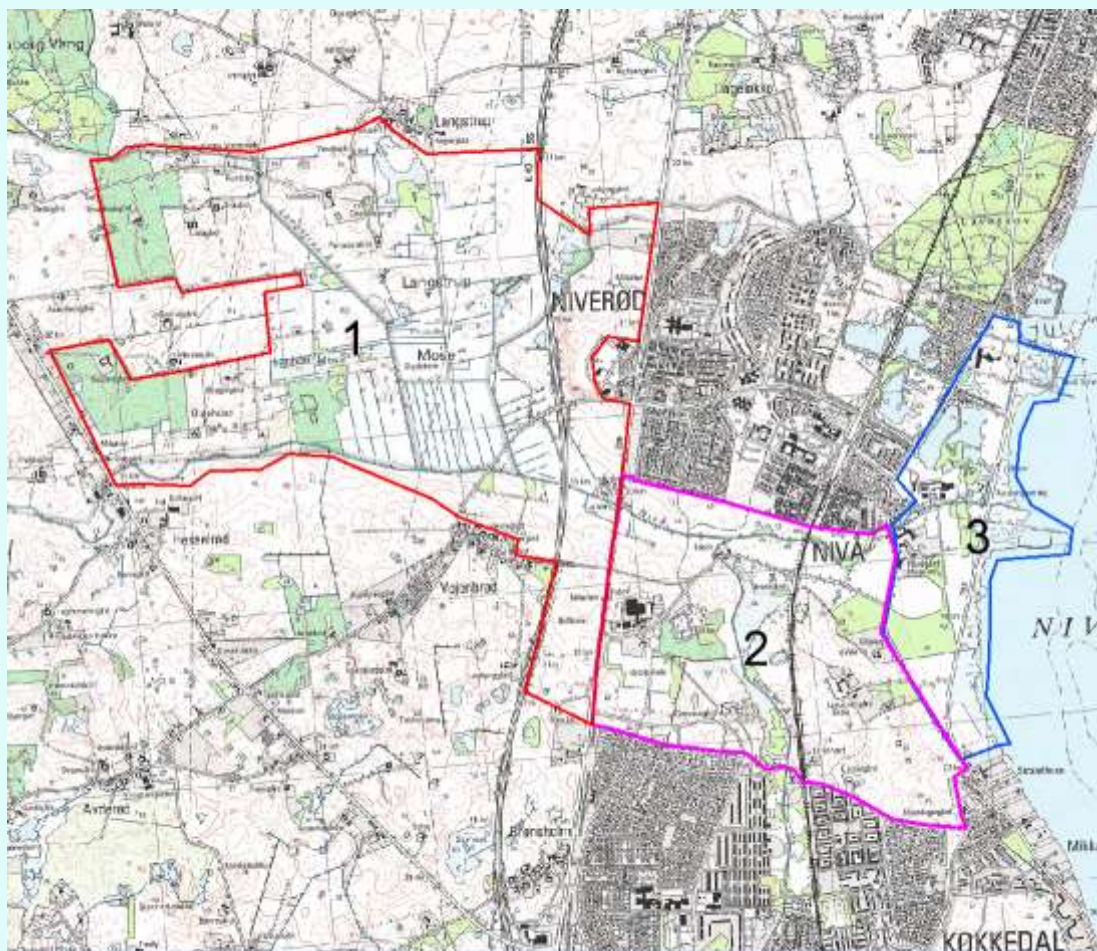
Foto 1. Afbrænding af førne på Græstedgård Naturområde.

Foto 2. Indvielse af Græstedgård Naturområde den 30. maj 2022

BILAG 1

Beskrivelse af delområder Nivå Engfjord og mulige indsatser for biodiversitet.

NB afgrænsning er vejledende, men følger i store træk forslag til Kommuneplan 2021 områder med biologiske interesser samt landskabsfredningen af Usseørd Ådal og Nivå ådal

1. Langstrup og Lønholt Mose

Drænet og delvist dyrket moseområde med flere rørlagte eller udrettede vandløb. Området rummer stort potentiale for at genskabe naturlige vandstande og kan udvikle sig til et kerneområde for især fugle og padder. Området har stort potentiale for etablering af et klima-lavbundsområde, da mosejorden er meget rig på kulstof. Kulstof som omsættes og frigives til atmosfæren, når moseområdet drænes og tørlægges, som det sker nu. Kommunen har allerede skabt vådområder og lukket dræn på et tidligere kommunalt ejet skydebaneareal. Genslyngning af vandløb, etablering af træer og nedsat vandløbsvedligeholdelse er mulige indsatser for vandløbets natur. På de højere liggende områder kan skovrejsning med et varieret artsvalg samt permanent udtagning/ekstensivering af landbrugsjord gerne med helårsafgræsning i store områder være aktuel. Faunapassagen under motorvejen kan opgraderes. Området vil være oplagt til at indgå i en multifunktionel jordfordeling pga. mange private lodsejere.

2. Nivå og Usseørd Ådale

Fredede ådale, der anvendes til både græsning og mere intensiv drift. I området har kommunen omdannet et tidligere bortforpagtet landbrugsareal til natur (Græstedgård) samt udvidet hegningen ved Jellebro. Området har et stort potentiale for yderligere ekstensivering af landbrugsdriften, fx helårsgræsning, hvorved de eksisterende engområder kan udvides og styrkes. Der kan laves delprojekter med regnvandshåndtering (klimatilpasning) fra Nivå, fx. etablering af kildevæld i ådalsskrænten. Større græsarealer kan omdannes til blomsterrige landskaber, der styrker insekter og sommerfugle. Diger til beskyttelse af huse mod

havvandsstigninger skal indrettes så de styrker biodiversiteten.
Vandløbsvedligeholdelse kan tilpasses åens miljømål.

3. Nivå Bugt Strandenge

Dette delprojekt har fokus på bevarelse af den værdifulde kystnatur. Nivå Strandenge er nogle af Fredensborg Kommunes mest værdifulde naturområder, med stor artsdiversitet af både dyr og planter. Områderne er stærkt truede af de fremtidige havstigninger, som bliver en konsekvens af klimaforandringerne og som helt vil oversvømme de fleste kystnære naturområder. Hvis den værdifulde kystnatur skal bevares er det essentielt at strandengene fysisk kan "flytte sig" længere ind i landet. Det er en særskilt indsats i projektet, at arealet med strandenge udvides bag Strandvejen og naturen i området styrkes gennem naturpleje.